

Ljubljana, 7. aprila 1923.

Izhaja 7., 15., 22. in 30. v mesecu.

Konferenca v Frankfurtu.

Okupiranje Poruhra po francoskih četah poostreže že itak prenapeto politično ozračje Evrope. V Poruhru se ne vrši bitka med francoskimi in nemškimi kapitalisti, ampak tam se bje razredni boj nemško-francoskega proletarskega razreda z nemško-francoskimi kapitalisti. Medtem, ko hoče izzvati francoska soldateska s poboji delavstva in sličnimi sredstvi, da pride do nove vojne, do novega klanja, se bori nemško-francoski proletarijat za to, da prepreči novo vojno. Parola nemško-francoskega delavstva je: boj proti vojni.

Amsterdamci so imeli v Haagu lepo mirovno konferenco, na kateri so razpravljali o nevarnosti nove vojne in rotli kapitaliste celega sveta, da se za božjo voljo vendar ne prično zopet pobijati. Radi lepšega so sfabricirali tudi svojo resolucijo in zagrozili, da bodo v slučaju vojne nevarnosti proglasili generalni štrajk, ki naj prepreči vojno. Da svojih sklepov sami niso smatrali za resne, priča dejstvo, da niso niti s prstom ganili, ko je imperijalistična Francija — sicer brez vojne napovedi — z vojaško silo vdrla v Poruhre.

Proletarijat Nemčije in Francije pa je dobro vedel, da zasedba Poruhra lahko povzroči in zaneti zopetni svetovni požar ter da mora proletarijat pravočasno preprečiti vsako možnost vojne. Zato je bila sklicana konferenca revolucionar. proletarijata v Frankfurtu, ki se je vršila 17. in 18. marca. Konference v Frankfurtu se je poleg

stotine delegatov revolucionar. obratnih svetov udeležilo tudi lepo število zastopnikov strokovnih organizacij, ki so priključene Amsterdamu in ki obsojajo pasivno držanje amsterdamskih pacifistov. Frankfurtski konferenci so prisostvovali tudi zastopniki komunistične internacionale, zastopnik Rdeče Strokovne Internacionale in zastopnik Mladinske Internacionale.

Konferenca je poslala brzojavne pozdrave vsem proletarskim borcem, ki ječijo po ječah in zaporih. S. Lozovski je v imenu Rdeče Strokovne internacionale med drugim tudi rekel: Ta konferenca ne sme biti samo protest in demonstracija proti vojni nevarnosti, ampak poiskati moramo vzroke imperijalističnih vojn in jih odstraniti. Ta konferenca ni nikaka mirovna konferenca. Povedati moramo proletarijatu: Ako hočete mir, morate voditi razredni boj. Izdelati moramo načrt, po katerem se bo proletarijat celega sveta boril proti vzrokom vojne — proti kapitalizmu. Proletarijat mora vstvariti revolucionarno fronto, blok izkoriščanih proti bloku izkoriščevalcev.

Konferenca se je bavila tudi z vprašanjem nevarnosti internacionalnega fašističnega gibanja in določila smernice, po katerih naj se delavski razred enotno in organizirano upira kapitalistični ofenzivi in brani svoje pravice.

Konferenca v Frankfurtu, na kateri so se zbrali delegati celokupnega delavstva celega sveta je velike važnosti za bodoče boje delavskega razreda.

Za naš naraščaj.

Proletarske matere in očetje!

Kapitalizem ne ubija vaših otrok samo telesno — ubija jih še v večji meri tudi duševno. Zlasti v poslednjem času je meščanstvo podvojilo vse svoje sile, da odtuji vaše otroke delavskemu razredu, da jih uspava in omami, medtem ko delavski razred telesno in duševno propada v vedno brezobzirnejšem izkoriščanju posedujočega razreda. V srca vaših otrok spretno seje seme meščanske šovinistične in katoliške morale.

Proletarski starši Slovenije! Ali boste še nadalje dopustili, da orjanski apostoli pod krinko nacijskega vcepajo v srca vaših otrok duh hlapčevstva in suženjstva kapitalizma?!

Otrok vidi sicer bogate in revne, site in lačne, gospodarje in hlapce. A, ni nikogar tu, ki bi razložil otroku to uganko. Zato se porodi v njem češče misel: Da bi bil tudi jaz tako bogato obločen, da bi se mogel tudi jaz voziti v avtomobilu, da bi tudi jaz gledal množico od zgoraj doli! — Tako vzbudi življenje proletarskemu otroku meščansko mišljenje, željo po bogastvu in razkošju — in izdajstvo delavstva.

Proletarska družina ne more dati otrokom tega, česar on potrebuje. V mnogo proletarskih družinah delata v tovarni oče in mati. Kdo skrbi za otroke? Kdo ga navaja k altruizmu, samozatajevanju, vztrajnosti in pridnosti? Kdo mu razlaga današnji družabni red, potrebo velikih bojev za višje cilje, za srečno, redno življenje? Nihče!

Navadno se tolažijo starši tako: Ko bo zrastel, bo že vse spoznal. Življenje ga bo učilo! O ne; če bi moglo samo dejstvo, da živi večina ljudstva v slabem gnetnem položaju, poroditi samoposebi zavedne delavce, ali bi bilo mogoče, da je še danes na milijone neorganiziranih proletarcev?!

Naj starši ne pozabijo nikdar, da so doživljali in vtisi iz otroške dobe odločilni in trajni in da je ravno uspalnem delu meščanske družbe pripisovati, če imamo še danes milijone in milijone neorganiziranih proletarcev.

Boj za duševno emancipacijo proletarskega otroka je zato ravno tako važen, kakor boj za njegovo telesno osvoboditev in napredovanje.

Ohraniti proletarske otroke proletarskemu razredu, vzgojiti jih v proletarski solidarnosti, to je velika naloga, ki jo dolguje delavstvo svojim otrokom!

Kongres na Jesenicah za enotno kovinarsko organizacijo.

V praznike 1., 2. in 3. aprila 1923 se je vršil na Jesenicah kongres Osrednjega društva kovinarjev in sorodnih strok, katerega se je poleg delegatov Osrednjega društva kovinarjev udeležil tudi s. Jaka Žorga v imenu Neodvisne Zveze kovinarjev in pa s. Krndelj kot zastopnik Centralnega Radniškega Sindikalnega Odbora Jugoslavije. S. Žorga in s. Krndelj sta prisostvovala kongresu kot gosta. S potekom samega kongresa se bomo podrobneje bavili prihodnjic. Danes omenjamo samo to razveseljivo dejstvo, da se je na kongresu sprejela resolucija, v kateri se je kongres postavil na stališče, da je treba delati na to, da se vstvari enotna kovinarska organizacija na podlagi nepomirljivega boja in proletarske demokracije v organizaciji. O internacijski orientaciji pa naj odloči prvi skupni kongres vseh razredno zavednih kovinarjev Jugoslavije. Stališče kongresa kovinarjev na Jesenicah se v glavnem ujema s stališčem, ki ga je zavzela zemaljska (državna) konferenca neodvisnih strokovnih organizacij v Beogradu in če se bodo merodajni faktorji v Osrednjem društvu kovinarjev držali sklepov svojega kongresa, bo brez posebnih težav mogoča enotna kovinarska organizacija v Jugoslaviji, kar bo brez dvoma ugodno vplivalo tudi na prizadevanje drugih razdvojenih strok, da se bodo lažje ujedinile in združile.

Kongres na Jesenicah je izvolil tudi sodruga Ambrožiča, Vrankarja in Šunko, da se udeležijo kongresa Centralnega Pododbora Saveza metalnih (kovinarskih) radnika v Beogradu, ki se vrši 8., 9. in 10. aprila v Beogradu, na katerem se bo prvič pokazala iskrena volja Osrednjega društva kovinarjev, so li za enotno kovinarsko organizacijo ali ne.

V interesu kovinarskega delavstva kakor tudi v interesu celokupnega proletarskega pokreta je, da pride na kongresu v Beogradu do združenja, do prepotrebne enotnosti strokovne kovinarske organizacije, katero mi iz srca želimo.

Kongres kovinarjev v Beogradu postane lahko temelj in osnova, na katerega se bo oziralo delavstvo ostalih strok, ko bo vstvarjalo svoje enotne organizacije, ko bo vstvarjalo svojo enotno fronto.

Pošljite obračune!!

Povsod so enaki.

Na Madžarskem preganjajo železničarje. 25. II. t. l. je bil v Budimpešti kongres madžarskih železničarjev. Bil je skupaj 60 delegatov, največ iz Budimpešte, ker teror vlade onemogočuje, da se železničarsko gibanje dviga. Teror je tak, da je bil tajnik nekaj dni pred kongresom zaprt, a na kongresu je stalno sedel višji policijski uradnik, navaden policaj, pred dvorano pa so neprestano stali policijski uradniki. Poleg tega sta bila v dvorani dva policijska detektiva. Tisk je podvržen zaplembam, zaupnike organizacije se preganja. Najlažje se jih denuncira, da so »komunisti« ali »židje«. (Z denunciacijo »komunisti« delajo tudi v Jugo-

slaviji denuncijanti svoje posle — žal, največ iz njih je v proletarskih vrstah.) Ali to še ni dovolj. Vlada smatra, da železničarji ne smejo imeti svoje organizacije in zato jih preganja, ter se jih sila v »krščanske« in druge »žolte« organizacije, ki držijo z vlado in delajo zoper korist železničarjev. Tako madžarski železničarji stoje v tajni (ilegalni) železničarski organizaciji, ker jim je drugače vsako delo onemogočeno. Zadnja dva meseca je interniranih 18 — 20 železničarjev. Po internaciji, ki traja navadno 1 do 1 in pol leta se jih pa še odpusti iz službe. Ali vključ temu madžarski železničarji ne klonijo glave nego junaško delujejo naprej za sveto stvar proletarijata.

Približuje se praznik vseh izkoriščanih, brezpravnih in gladnih, mednarodni proletarski praznik 1. majnik.

Sodrugi in sodružice! Pripravljajte se, da bomo naš praznik dostojno proslavili in manifestirali za naše pravice. — Osnujte povsodi majske odbore!

Poročilo o državni konferenci.

Popoldnevna seja 29. januarja 1923.

Predsednik sodrug Jankičević: Na dnevnem redu je razprava o resolucijah o enotni proletarski fronti in o organizacijski enotnosti v strokovnih organizacijah (resolucije smo objavili v 12. številu »Strokovne Borbe«). Referent je sodr. Kaljevič.

S. Kaljevič: Sodrugi! Pred seboj imate resolucije o enotni fronti in organizacijski enotnosti delavskega strokovnega pokreta. O teh vprašanjih se je že mnogo govorilo in pisalo. Enotnost strokovnega pokreta je postala danes nujna potreba delavskega razreda, ki se razdvojen ne more braniti pred napadi kapitalističnega razreda. Ofenzivo kapitala, ki spravlja v nevarnost vse pridobitve delavskega razreda, so v veliki meri zakrivali naši reformisti raznih nijans, ki so se stavili v službo izkoriščevalcev, pričeli cepiti delavske organizacije in tako oslabil odporno moč proletarijata. Ofenziva kapitala se poostrejuje vsak dan; dokazov za to dejstvo ne manjka. Povsod se v raznih formah (oblikah) pojavlja umetno zniževanje realne (stvarne) mezde, sistematično se odpravljajo osebnostni delavnik, delavska zaščitna zakonodaja se izigrava. Proti ofenzivi kapitala se moremo braniti uspešno le potom enotnih nastopov, v enotni fronti. Vsi, katerim leže interesi proletarijata pri srcu, morajo pristati in delati na izvedbi enotne proletarske fronte. Dosedanje slabe izkušnje ne smejo vplivati na našo trdno voljo delati še vnaprej na vsvarjanju enotnega delavskega gibanja. Interesi delavskega razreda nas silijo, da temu cilju posvetimo vse svoje moči. Prečital vam bom pismo, iz katerega lahko razvidite kako stališče zavzemajo v tem vrlo važnem vprašanju birokratije Glavnega Radniškega Saveza (pri katerem je včlanjena naša Strokovna komisija, pripomba ured.) Čita pismo; čujejo se klici: izdajalci, sramota itd.) To pismo nas ne sme razburjati. Tako pišejo samo obupani grešniki. Z zadovoljstvom konstatiram, da je vkljub vsemu terorju in nasilju večina proletarijata za nami. Glavni Radniški Savez odbija vsako skupno delo z nami, to se pravi objavlja nam nova preganjanja s pomočjo policije, naznanja nam, da bo vodil proti nam nepošten zahrbtni boj. Mi se te bojne napovedi ne bojimo, ker smo prepričani, da bo še oni mali del delavstva, ki je še v G. R. S. prišel do spoznanja in se priključil nam, da nam pomaga v boju proti kapitalizmu. Vkljub temu odklonilnem pismu, bomo pozivali celokupen proletarijat Jugoslavije, da prične z ustvarjanjem enotne strokovne proletarske fronte. Na

hujskanja in psovke Glavnega Radniškega Saveza pa ne bom odgovarjal, ker ni potrebno (odobranje).

Enotna fronta se pri nas ne javlja po vseh pokrajinah v isti obliki, vendar pa so v predloženi resoluciji vpoštene te razlike, tako da more resolucija služiti kot baza v vseh pokrajinah za izvedbo enotne fronte.

Organizacijske enotnosti v strokovnih organizacijah ne odklanjamo, kakor jo sploh nikdar nismo odklanjali. Toda organizacijsko enotnost ne moremo stvoriti čez noč. To delo je treba polagoma in stopnjama izvajati. Pred vsem moramo vsaj nekoliko pripraviti in doseči duhovno zblizanje. Najbolje za to je gotovo, če napravimo enotno fronto za akcijo, v tej enotni fronti se bomo spoznali in pripravili za organizacijsko enotnost. Naša resolucija je izdelana v tem duhu. Pri tem vprašanju se bo jasno pokazalo kdo je pravi borec za interese proletarijata in kdo je njegov protivnik.

Kot vidite temelje predložene resolucije na principu razredne borbe in delavske demokracije tako, da dajejo možnost vsem, da na tej podlagi pristanejo na ustvarjanje enotne proletarske falange na kateri se bodo razbili vsi poskusi kapitalistične ofenzive. — Prosi, da konferenca predložene resolucije sprejme.

Predsednik s. Jankičević zaključuje ob 12. uri konferenco.

Predsednik s. Jankičević odvarja ob 2. uri konferenco. Na dnevnem redu je diskuzija o predloženih resolucijah o enotni proletarski fronti, ter o organizacijski enotnosti strokovnih organizacij. Besedo dobi s. Bukvič.

S. Bukvič: Prosi, da bi z ozirom na omejeni čas govoril k tej točki iz vsake pokrajine samo po en delegat. Smatra, da v resoluciji ni točna definicija prelaza kapitalizma iz defenzive v ofenzivo, kakor tudi niso točni navedeni vzroki, ki so omogočili kapitalistično ofenzivo. Prosi, da se da izvrševalnemu odboru naloga, da mora ta pasus v resoluciji spremeniti.

S. Kordić poroča, kaj se je na Hrvaškem in v Slavoniji naredilo za ustvarjanje enotne fronte in opozarja na razlike, ki se opažajo pri izvedbi enotne fronte v raznih pokrajinah. Obsoja držanje Glavnega Radniškega Saveza, ki odklanja enotno fronto, kar jasno kaže, da je njegovo delo protidelavsko.

S. Jevtović: Proletarijat Bosne je idejno z M. S. O. Strahoviti teror, ki je brez dvoma v Bosni najhujši, še do danes ne dovoljuje delovanja našim

strokovnim organizacijam. Naši odnosi z Glavnim Radniškim Savezom so približno enaki kot v Beogradu. Enotno proletarsko fronto bo težko izvesti, če bo socialpatrijotski »Glas Slobode« še vnaprej provokiral in denunciral.

S. Dimitrije Čulibrković poroča o stanju v Vojvodini. Ker je Vojvodina naseljena z anacionalnim življenjem je teror oblasti velik. Navaja razbijalsko delo Bračinca in pravi, da proletarijat teži za ustvarjanjem enotne fronte za obrambo delavskih interesov.

S. Ivan Baznik: V daljšem govoru poroča o stanju delavskega gibanja v Sloveniji, ki je v Sloveniji bolj razdvojen kot po drugih pokrajinah. Omenja pasivno držanje patrijotskih organizacij, ki niso bile v stanju delavskemu razredu nuditi ničesar pozitivnega. Voditelji patrijotov so gledali pač za svoje lastne interese, priborili so zase lepe službe, dobra mesta in zamenjajo borbo za delavske interese. Ko so se pojavile naše organizacije, se je začelo zopet večje gibanje za organizacijo. Enotno fronto je mogoče napraviti samo z enotnimi duhovi. Za ustvarjanje enotne proletarske fronte moramo zastaviti vse naše sile.

S. Točević pravi, da so resolucije preveč optimistične.

S. Kaljevič odgovarja na pripombe. S. Baznik se moti če pravi, da je enotno fronto mogoče vpostaviti samo z delavstvom, ki je prepojeno z enotnim duhom. Delavci so brez obzira na njihovo politično prepričanje enako izkoriščani in vsi imajo interes, da se ustvari enotna proletarska fronta za obrambo pred napadi kapitalistične ofenzive.

Sovražno držanje nekaterih grup nam ne sme jemati korajže za nadaljno delo v tem pravcu. Če nam nasprotujejo posamezni voditelji, naj nas ne plaši. Proletarijat zahteva enotno fronto in jo bo tudi izvedel, pa če je to nekaterim voditeljem prav ali ne.

Predsednik s. Jankičević daje resolucije na glasovanje, katere konferenca z veliko večino sprejme.

S. Jankičević naznanja, da je na dnevnem redu razprava o statutu C. R. S. O. Z. Besedo dobi referent s. Kaljevič.

S. Kaljevič čita statut. Pri čl. 10, zahtevajo nekateri delegatje, da urednike naših listov in funkcionarje voli kongres. Po kratki diskuziji se sprejme predlog referenta.

Pri 14. členu vpraša s. V. Petrovič, zakaj se je pokrajinskim svetom vzela pravica, da pošljejo na kongres svoje delegate. S. Kaljevič pojasnjuje, da imajo edino organizacije pravico, da pošiljajo delegate.

S. Baznik izjavlja v imenu slovenskih delegatov, da ne more sprejeti predloženi statut, ker se z njim menja ime centralne instance in ker daje pravico prisostovanja onim delegatom, ki ne predstavljajo organizacij. Če bo pa ta statut sprejet, bodo delali na to, da se statut tudi od Slovencev sprejme.

S. Čorić izjavlja, da se delegat brivskih pomočnikov iz Slovenije strinja s predloženim statutom.

S. Makuc se kot oseba strinja s predloženim statutom, ne more pa zagotoviti, če ga bodo hoteli sprejeti tudi ostali sodrugi, ki niso imeli dovolj časa, da ga dobro preštudirajo.

Na predlog referenta s. Kaljeviča, katerega je konferenca sprejela, se je statut vrnil v komisijo, da ga ponovno predela in da se doseže sporazum z delegati iz Slovenije. Ko je komisija svoje delo dovršila, javlja s. Kaljevič, da je prišlo s Slovenci do sporazuma ter da se bodo gotovi člani statuta spremenili v smislu popravkov ki so jih želeli delegati iz Slovenije.

Konferenca enoglasno sprejme popravljen statut.

Nato se je prešlo k izvolitvi novega Centralnega odbora, v katerega so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Dragutin Bukvič, Ivan Tomanić, Velja Marić, Miodrag Manojlović, Milan Grojčić, Milivoje Kaljevič, Milipa Petrović, Janko Petaković, Gavro Predojević, Života Jevtović, Mahmud Altunbabić, Ladislav Kordić, Alojz Bradić, Stevan Nadi, Aca Matić, Adolf Muk, Čirilo Kolaček, Dimitar Čulibrković, Ivan Baznik, Jaka Žorga in Franc Kovač.

Predsednik Jankičević se nato spominja padlih rudarjev, ki so bili ubiti ob priliki zadnjega štrajka v Kreki.

Cela konferenca vstane in vzklika: Slava padlim rudarjem. Nato se poje stoje pesem o delu.

Pri točki razno se nalaga izvršilnemu odboru, da dá v tisk enotne tiskovine za vse organizacije in da se toži sodišču socialpatrijote, ki so s pomočjo policije ukradli delavcem njihove delavske domove.

Predsednik Jankičević: Tri dni napornega dela imamo za seboj. Ustvarili smo si temelj in osnovo, na kateri bomo gradili naprej. Težko je bilo naše delo, a posebno težko zato, ker ni med nami mnogih sodrugov, ki bi morali biti med nami. Prepričan sem, da se bodo končno le odprla vrata ječ in zaporov in prišli bodo naši vrli sodrugi in pomagali nam bodo, da bomo lažje izpolnjevali nalogo, ki smo si jo stavili. Za naše delo pa moramo zbirati moči, okrepiti moramo naše organizacije, da bomo potem razrednega boja izvojevali bolje pogoje dela in našo končno osvoboditev.

Podlistek.

Maksim Gorkij — Iv. Vuk:

Patrolja.

Dolgočasno visi nad mestom mračno - hladna, nema tema in tišina. Zvezd ni in ni vidno nebo, samo nepregledni mrak je kakor prislutnil, zamrl in čaka nečesa... Lahke, suhe snežinke se vrte počasi v zraku, kakor da se boje upasti na temno kamenje pustih ulic.

Mrzlo je...

Noč je polna pritajenega strahu; v tišini in v mraku, napojenem z mrazom, napeto, brezzvočno trepetu nekaj slepega, mračnega, nevlavljivega očem in ščegeta srce s ledenimi iglami...

Od teme pridavljene hiše so se sesedle v zemljo, postale nižje; v njih zatemnelih oknih ni videti luči. Zdi se, da so se tam, za kamnitimi stenami, nepremično potuhnili ljudje, objeti od mraza in temnega strahu. Ne migajoč s trepalnicami, gledajo pred se s široko odprtimi očmi in s trudom zadržavajoči trepet groze v srcu in brezupno prislušavajoči, molče čakajo luči, zvokov...

A s temnih ulic s slepimi očmi gleda v okna pohotna, črna zver in tudi čaka...

Celi dan so po mestu gučali topovi, suho in zlobno prasketale puške, na ulicah se valjala trupla, smrt se radostno in pohotno naslajala v stoku ranjenec.

Na sredi majhnega trga, kjer se križata dve ulici, gori ogenj... Štirje vojaki, kakor da so si vo kamenje, stoje nepremično krog njega; odsevi plamena se trepetajoče, plazijo po njih plaščih, se igrajo na licih, da se zdi, kakor da vse te štiri postave krčevito drhte in s čudnimi grimasami pripovedujejo, nekaj vsi hkrati drug drugemu. Bliščeč

na bajonetih, teče plamen po jeklu, kakor kri; ostrina jekla se zvija, kipi kvišku v belih in rožnatih curkih...

Na ogenj in vojake od vseh strani pritiska tema...

Eden iz njih, nizek, s kozavim obrazom, širokim nosom in drobnimi očmi brez obrvi, popravlja z bajonetom polena na ognju in ne dvignivši glave, tiho spregovori:

— Mrzlo je...

Roj rudečih isker preplašeno vzleti v temo in izgine. Kozavi vojak pogleda na bajonet in ga jame brisati s koncem plašča. Modrikast, topel dim je grizeče planil vojakom v oči. Visok, vitek človek brez brk na okroglem obrazu, je stisnil puško pod pazduho in odšel, vtaknivši roke v rokave plašča, počasi od ognja. Vojak z velikimi, žoltimi brki, čokati, rdečelični, je odgnal z rokami dim in pripomnil s hripavim glasom:

— A kaj, ako bi razbelil bajonet in ga sunil komu v trebuh...

— Tudi hladen... izboren... — tiho odgovori kozavi. Njegova glava se je zamajala.

Požiraje drva, laskajoče žvižga ogenj; njegovi raznobarni jeziki se zvijajo pohotno, lete kvišku in spleta se drug z drugim, gibčno klonejo k zemlji.

Bele snežinke padajo v ogenj. Rujavi vojak sope glasno in silno skozi nos, pihaje sneg z brk. Četrtri, suh in skulavi, ne oziraje se, gleda v ogenj z okroglimi temnimi očmi.

— No, mnogo mi danes položili naroda —, vzkligne nenadoma s tihim glasom kozavi, raztezaje usta v široki smehlaj. In še tišje počasi vleče:

— A-a-aj...

Ginjeno žvižga surovo poleno. Nekje, zelo daleč, se je rodil tuj, vzdihujoči zvok. Kozavi in rujavi poslušata, gledaje v temo, ogenj se igra na

njih obrazih in ušesa bojazljivo vztrepetavajo, čakaje še zvoka.

— Da-a... — je odvrnil rujavi glasno.

Kozavi je vztrepetal, se ozrl naglo. Tudi skulavi je naenkrat obrnil glavo, vprašujoče gledaje v lice rujavemu. Nato je vprašal polglasno:

— Ti... kaj?

Rujavi je pomolčal in odgovoril:

— Tako...

Tedaj je skulavi zamahnil naenkrat z obema trepalnicama in zagovoril polglasno in naglo:

— Včeraj je penzenski*) vojak od naše stotnije videl rojaka... Rojak mu je govoril: »Pri nas, govori, se sedaj puntajo. Mužiki, govori, palijo grajščake... Bajje govore: Naj bo dovolj. Napili ste se naše krvi, sedaj pa — idite... Da. Zemlja ni vaša, ona je Bogova, zemlja namreč. Ona, namreč, je za tiste, ki jo lahko sami obdelujejo. Za mušike je ona... Uidite, govore, ako ne, vseh požgemo.« Vidiš...

— Tega se ne sme! — je rekel hripavo rujavi, migaje z brki. — Načelstvo tega ne dovoli...

— Seveda-a! — je zategnil kozavi in, zevaje, odkril globoka, temna usta z drobnimi, gostimi zobmi.

— Kaj se godi, — je zopet vprašujoč povsli skulavi glavo in gledaje v ogenj, odgovoril sam sebi:

— Lomi se življenje...

V temi se pojavlja postava četrtega vojaka. Hodi okrog ognja tiho, v širokih krogih, kakor jastreba. Kopito puške je stisnjeno pod pazduho; bajonet povešen k zemlji, pozibavajoč se blesti hladno, kakor da išče, voha med uličnim kamenjem. Vojak se je krepko uprl z brado ob prsa in tudi

*) Iz penzenske gubernije. — Op. prev.

Zaključujem zemaljsko (državno) konferenco in kličem:

Živel nepomirljivi razredni boj!
Živel Centralni Radnički Sindikatni Odbor Jugoslavije.

Konferenca kliče »Živijo« in poje delavsko himno.

Tako je konferenca končala svoje delo.

Štrajk železničarjev na Švedskem.

Pred dvema in pol meseci je izbruhnila na švedskih privatnih železnicah stavka železničarjev. Vzrok za stavko je bil ta, ker so podjetniki nameravali, da železničarjem znižajo plače, tako da bi bile manjše, nego so plače na državnih železnicah.

Takoj, ko je izbruhnila stavka, se je organizirala cela banda, da zruši štrajk in mobilizirala se je takojimeno »tehnična pomoč« v katero so se poženili tudi patriotski oficirji kraljeve vojske, da vrše posle stavkolomcev. Vojni minister je takoj odredil, da se vojaki in oficirji ne smejo mešati v konflikte med delom in kapitalom. (Pri nas bi jih pa še za to navduševali.) Delavske organizacije so takoj šle na pomoč svojim sodrugom železničarjem, nudeč jim polno materialno in moralno pomoč. Uradniki železničarji so se pridružili stavkujočim, in tako je bila stavka popolna. Železničarji državnih železnic so odpovedali, da bi vršili posle na privatnih železnicah. Transportni delavci so blokirali skladišča in onemogočili vsako nakladanje in izkladanje in s tem stavkujočim doprinesli velike zasluge.

Stavka je trajala dva in pol meseca. Trdovratni podjetniki so rajše izgubljali profite, nego bi se udali železničarjem. Vendar so navsezadnje bili prisiljeni, da začno s pregovori, kjer se je dosegel kompromis ter se je mesto nameravanih 25 odstotkov znižala plača samo za 8 odstotkov. Pogodba velja do 31. decembra 1924.

Borba švedskih železničarjev je bila impozantna. Manj impozanten je njen uspeh — najbrž ne po krivdi stavkujočih, nego po krivdi voditeljev, ki ljubijo kapitalistično domovino.

Izdajalci.

V Brodu na Savi je vsled požara tvornice ostalo precej mizarjev brez posla in brez zaslužka. Mnogo mizarjev je šlo po svetu s trebuhom za kruhom. Sedaj pa naenkrat tvornica išče mizarje in prosi social-patrijotski Glavni Radnički Savez, da naj ji preskrbi »zanesljive« mizarje. Glavni Radnički Savez je poslal svojim tajništvom sledeče pismo:

»Glavnom Radničkom Savezu, Obilasnom tajništvu in Novom Sadu, Sarajevu, Ljubljani, drugu Stevi Bubljiću u Brod na znanje.

Dragi drugovi! U brodsku fabriku vagona potrebno je oko 40 stolarskih radnika. Kako su naši brodski drugovi na putu, da obnove naš socijalistički pokret u Brodu, to bi korisno bilo ako bi medju ovih 40 stolara našli i takvih koji bi našem pokretu u Brodu mogli da posluže. Zato vam se ovim obračamo, pošaljite ih odmah u Brod, dok se potreba ne bi popunila drugima. Sva potrebna obavještenja u Brodu drugovi će dobiti od druga Steve Bubljića, u gradskom poglavarstvu. Sa drugarskim pozdravom za: Oblasni sekretarijat G. R. S. J. Zagreb.

Zagreb, 5. III. 1923.

Razni potpisi izdajnika.

Iz tega nesramnega pisma se jasno vidi, da dela ravnatelj tvornice v Brodu v sporazumu s socijalpatrijotskim Glavnim Radničkim Savezom. Odpustil je na stotine delavcev z izgovorom, da ni dela. V resnici pa zato, da se znebi razredno zavednega delavstva in da pridejo na njegovo mesto delavci, ki bodo stali pod vplivom patrijotskih voditeljev, s katerimi se podjetniki prav dobro razumejo.

Radovedni smo, koliko »zanesljivih« mizarjev je na zgorajšnji poziv poslala v Brod naša Strokovna komisija in kaj pravi k temu naše delavstvo.

Rudarji.

Sodrug, sodružice in delavski somišljeniki! Načelstvo zadruga »Rudarski Dom« v Trbovljah je v svoji seji dne 29. marca 1923 sklenilo zidati »RUDARSKI DOM«, kateri bo stal ogromno svetišče. Naročilo se je že mnogo materiala, katerega smo že nekaj plačali, drugega imamo pa še na dolgu. Treba nam je materialne pomoči, treba denarja. A kje ga dobiti? Sodrug i! Če nam ne boste Vi priskočili na pomoč z darili, je naše delo jako otežkočeno. Zato se bo v ta namen pobiralo po vseh revirjih ob plačilnem dnevu, dne 7. aprila t. l.

Sodrug! Podpirajte svojo stvar in priskočite nam na pomoč z darili, kolikor je v Vaši moči!

Načelstvo zadruga »Rudarski Dom« Trbovlje.

Sodrug rudarji!

Vsled svojega delovanja kot predsednik Zveze Rudarskih Delavcev mi je ravnatelj Biskupski odpovedal službo. Vse intervencije pri ravnateljstvu v Kočevju, na reprezentanci v Ljubljani so ostale brezuspešne. Tudi pokrajinska uprava vključ svoj dani besedi

ni hotela nastopiti proti temu nasilju, ker kot pošten človek in iskren proletarec nisem mogel slediti zlati a nečedni škledi, katero so mi ponujali nekdanji sodrugi Bogve, Stefanovič in drugi. Zapustiti sem moral Kočevje in oditi po svetu, da najdem zaslužka za sebe in svojo družino.

Ko se poslavljam od sodrugov rudarjev, želim, da neumorno delajo naprej za svojo organizacijo Z. R. D. potom katere si edino morejo priboriti boljše delavne pogoje in ki jih bo lažje ščitila, če bodo vsi rudarji odločni in verni člani svoje organizacije, svoje zaščitnice.

Sodrug! maščujte me na ta način, da še bolj okrepite Zvezo Rudarskih Delavcev, katero je Biskupski hotel zrušiti ko mi je odpovedal službo.

Bodite odločni in vztrajni borci za svoje pravice in če bom videl, da se organizacija krepi in uspeva mi ne bo žal in ponosen bom, da moje delo ni bilo zastoj.

Baloh Franjo, predsednik Zveze Rudarskih Delavcev v Kočevju.

Trbovlje. Pri nas v novi elektrarni imamo dva in pol — paznika in pol — delavca, katerega že delj časa opazuje, kako postopata s svojimi podrejenimi delavci. Posebno se odlikujeta, če je treba koga denuncirati. Za enkrat ju samo opominjamo, a drugič bomo drugače nastopili. Predvsem pa opozarjamo »tistega kapselna«, ker ne zabavlja samo črez delavce, ampak tudi??? — Opazovalec.

Trbovlje. Javnost naj izve, kako izkorišča Trb. pr. dr. svoje delavce, posebno pa na zapadnem krožju. Na tem obratu ne dobijo delavci nikdar vseh vozičkov premoga plačanih, katere natovorijo. Pripeti se včasih slučaj, da manjka v periodi delavcem, ki delajo na številki skupaj, po 10, včasih tudi še enkrat toliko vozičkov premoga. Pri nemarnosti, ki jo povzročajo ponižni sluge (pazniki) Trb. prem. dr., trpe delavci veliko škodo. Če pa gre rudar in vpraša v pisarni, kdo mu bode plačal tisti premog, ki ga je pošteno naložil, se mu obratovodja v lice smeji in mu pravi, ga že niste »načilali«. Namesto da bi kot pošten obratovodja poiskal krivca, ki krade rudarjem premog, ga z istimi besedami potolaži. So pač zvesti sluge kapitala. Kako z veseljem nalaga rudar premog, ki mu ga ob šihu zmeraj nekaj manjka, si lahko mislimo. — Če se ta nemarnost ne odstrani, se bomo poslužili drugih korakov. — Drugič več. — Rudarji ajnzarja.

Izjava. Fani Pušnik, delavka iz dnevnega kopa Trbovlje, preklicujem vse očitke, ki sem jih izrazila proti dramatičnemu odseku »Zveze rud. Delavcev«, ker so neresnične. Fani Pušnik.

Železničarji.

Podružnica Ljubljana II. N. S. Ž. O. je imela 29. marca t. l. svoj občni zbor, na katerem se je izvolil nov odbor. Izvoljeni so sledeči člani: Predsednik Bizjak Karel, strojevodja. — Podpredsednik Terškan Aleks, ključavničar. — Zapisnikar Bajd Jakob, ključavničar. — Blagajnik Grobolšak Anton, strojevodja. — Odborniki: Oblak Ivan, nadkurjač, Zidličky Franc, kotlar, Zorč Pavel, ključavničar, Juvan Rudolf, kotlar, Škerjanc Franc, premogar, Bittner Ulrih, strojni kurjač. Kontrola: Rožič Franc, Zajc Franc I.

Podružnica Trbovlje N. S. Ž. O. Dne 25. marca t. l. se je vršil občni zbor naše podružnice. Sodrugi od centrale nam je obrazložil pomen organizacije in nje delovanje. Po poročilu starega odbora o delovanju podružnice se je izvolil novi odbor iz sledečih sodrugov: Rebec Ivan, predsednik; Zimšek Franc, podpredsednik; Tačko Rudolf, blagajnik; Hrastelj Anton, namestnik; Tomaž Vincenc, zapisnikar; Detela Jožef in Marvik Leon; Rap Alojz, Raker Franc, Kaušek Jožef, Žibert Lovrenc, Čulk Anton, Kokec Ivan, Kenda Lovrenc, Golouh Lovrenc, odborniki.

Zagorje. Uboga železničarska para mora biti pač vsega kriva. Tu pri nas se je zgodil namreč tak-le slučaj: Fotografistu v Zagorju je bila ukradena kokoš. Pri tem delu so bili zlikovci pregnani. Vendar so pri begu vzeli kokoš seboj, pustili pa so — vlomilno orodje in sicer torbico za na trg, v kateri je bil ženski pled in glavna ruta ter klešče F. Klešče so bile takoj dokaz, da tat ne more biti nikdo drugi, nego železničar. Kdo drug naj nosi klešče, nego železničar. Pled in ruta pa tudi, ker službene obleke ne dobivajo, plača pa ni dovolj za hrano, kaj šele za dostojno obleko. Vidite, kako se je ugotovila kategorija ali stran tatu. Vse Zagorje je bilo tega mnenja in tako so šli varnostni organi od čuvajnice do čuvajnice in spraševali železničarje: »To je vaše, kaj ne da?« — »Ali ne vidite, da je to ženska roba,« je bil odgovor. — »Kaj bo ženska, ko pa so klešče zraven.« In tako dalje. Stvar je komična in tragična. Vršimo službo zvesto, jemo malo, ker nimamo kaj, oblačimo se v usnje to je res, samo v ženske še sedaj za enkrat ne. Pa pridejo in rečejo Zagorčani: »Vi železničarji kradete kokoši.« Zares nesramnost in v nji posmehovanje nad našo revščino. Ali je morda vendar le res pogovor, da vsak vidi v svojem bližnjem to, kar je sam?

Člansko zborovanje podružnice Ljubljana I. in Ljubljana II. N. S. Ž. O. se vrši v nedeljo 8. t. m. v »Železničarskem domu« ob 9. uri dopoldne. Dolžnost vsakega člana N. S. Ž. O. je, da se udeleži tega članskega zborovanja.

Borovnica. Izvanredni občni zbor podružnice Borovnica, »Neodv. Strok. Žel. Org.« se vrši v nedeljo, dne 22. aprila ob 9. uri dopoldan v gostilni Petrovič. — Dnevni red: 1. Volitev novega odbora. 2. Raznosterosti. — Moralna dolžnost vsakega člana je, da se udeleži občnega zbora.

Okrepite organizacije!

gleda v zemljo, kakor bi sledil za gibanjem tankega in ostrega jeklenega roba.

Rujavi se je pazljivo ogledal, mračno pokaljal, nagubančil čelo in silno znižaje svoj glas, zagovoril:

— Mužik... mar je on pes, ali kaj? Od lakote umira... in to ni prijetno.

— Gotovo — je odvrnil kozavi vojak.

Rujavi ga je surovo pogledal in poučljivo nadaljeval:

— Dalo bi se prenašati — živel je mirno. No, če pa ni pomoči? Vidiš, tako je človek pobesnel... Razumem mužika...

— No, seveda — je polglasno vzkliknil kozavi in njegov obraz se je radostno raztegnil. — Vsi tako govore: Eden delavec je na zemlji — mužik... Tudi tisti, ki se puntajo... govore ravno tako...

Kozavi je široko zamahnil z roko okrog sebe in nagnivši se k rujavemu, skrivnostno vzkliknil s tihim glasom:

— Mužik nima nobenega izhoda.

— Samo v vojake jih gonijo — je zamrmral skulavi vojak.

Rujavi je udaril s puškinim kopitom ob zemljo in strogo vprašal:

— Ali zakaj se puntajo meščani?

— Razvajeni so, seve — je odgovoril kozavi.

— Koliko moramo mi radi njih pretrpeti. Koliko lakote in zime...

— Tudi greha... je polglasno posegel v besedo rujavemu skulavi vojak. A ta, udarjaje s kopitom takt svojim besedam, je govoril uporno in kruto:

— Te vse treba uničiti... bataljonski je rekel pravilno. Nekatere pobiti, nekatere v Sibirijo... Na, živi, pasji sin, tu imaš sneg. In nič več...

Vrgel je puško na ramo in korakal s trdimi koraki okrog ognja.

Skulavi vojak je zopet dvignil glavo in zamisljeno se smehljaje, rekel:

— Ako bi vso gospodo... nekako tako... vseh...

Rekel je in vzdrgetal, mrazeče stresel s pleči, se ozrl ter nadaljeval otožno, čudno znižavaje glas:

— Mraz je. Nazunaj me žge, a v notranjosti mi je mraz... Srcé trepeče celó...

— Hodi — je rekel rujavi, cepetaje z nogami.

— Glej, Jakovljov hodi.

Z zgibom glave je pokazal na postavo vojaka, ki se je pojavljala v temi.

— Seveda hodi — se je naenkrat skrepelil kozavi, ki je zadrimal, oprt na orožje.

Skulavi vojak se je ozrl po Jakovljovu in vzdihnivši, tiho pripomnil:

— Hudo mu je...

— Radi branjevca — je vprašal kozavi.

— No, da — je tiho odvrnil skulavi. — Rojaka sta, iz enega kraja. Pisma iz vasi je dobival Jakovljov po branjevcu. Tudi nečakinjo je imel...

Jakovljov je govoril: »Končam službo — zasnuhim...« A sedaj, vidiš...

— Kaj hočemo — je surovo odvrnil rujavi.

A kozavi je zazdehal, zmajal s pleči in potrdil glasno, z visokim glasom:

— Vojakova dolžnost je ubijati sovražnika... Prisegel je na to.

Jakovljov je neutrujeno kolobaril v mraku, približeval se zdajci k ognju, zdajci se zopet oddaljeval. Ko so se začele rezke in ostre besede kozavega, so odmevi korakov izginili naenkrat.

— Slabega srca si, Semjon — je pripomnil kozavi vojak.

— Če bi se branjevec puntal... je odvrnil Semjon in zamahnivši z roko, hotel očevidno še

nekaj reči, ali rujavi je stopil tik k njemu in razdraženo, hripavo zagovoril:

— A kako razločiti, kdo se punta? Vsi se puntajo... Strica imam, dvornika. Denarja ima kakih petsto. Spoštovan mužik je bil...

Naenkrat se je slišal nekje blizu suh in kratek zvok, podoben strelu. Vojaki so nastavili puške, krepko stisnili s prsti hladne cevi. Stegnivši vrato so buljili v temo, kakor oprezujoči psi. Brki rujavega so v pričakovanju migali, kozavi je dvignil pleča. V temi so enakomerno zveneli koraki Jakovljova, ki je, ne podvzajaje se, stopil k ognju, ozrl se po vseh z naglim pogledom in zamrmral:

— Vrata so se zaprla ali pa je zanihala deska...

Njegove ustnice so tesno stisnjene. Na ostrem licu suho bliščeče ovalne, sive oči in vztrepeta vajo tanke nozdrvi. Popravil je z nogo dogorevačo polena in se vsel na zabojček pred ognjem.

— Malov — je rekel rujavi z ukazujočim glasom — idi po drva... Tam, glej, — pokazal je z roko v temo, — so pri branjevcu zloženi zabojčki.

Kozavi vojak je položil puško na pleča in odšel.

— Pusti puško... ovirala te bo — je pripomnil rujavi.

— Brez puške me je strah — je odvrnil vojak, izginivši v temo.

Nad ognjem se še vedno vrte, letajo snežinke; mnogo jih je že padlo na zemljo; temno kameenje ulice se je že pobelilo. Somračno strme v noč slepa okna hiš, tonejo v mraku visoke stene. Ogenj dogoreva, žalostno cvilijo polena. Troje vojakov dolgo in molče strmi v žrjavico.

— Tri bo menda ura — spregovori mračno rujavi. — Dolgo še nam je čakati...

In zopet molčanje.

Tedenske novice.

Zgodil se je drzen roparski napad na vlak v Podsusedu pri Zagrebu. Ubit je bil en sprevednik in en zavirač prepete. — Velika češkoslovaška banka »Bohemia« je skrahirala. — Odstavljen je pokrajinski namestnik Ivan Hribar. Baje je zadnji svojega rodu. — »Vidovdan«, glavno orjunaško glasilo v Novem Sadu so stavci ustavili, v odgovor za orjunaške napade na tiskarne. To je dokaz vsem delavskim organizacijam, kaj premorejo, če so enotne in disciplinirane. Dokaz pa je tudi, da bi stavci lahko zabranili vsak napad časopisja na proletarijat, če bi bili tudi vsi razredno-zavedni. — Fašisti so v Palermi zažgali delavsko zbornico. — Nemško delavstvo je v Berlinu razglašalo zborovanje tamošnjih italijanskih fašistov. Sedaj so italijanski fašisti stopili v dogovor z nemškimi nacionalisti, da bi skupno organizirali nastop zoper delavstvo. Tako se internacionalizira to gibanje. Nacionalisti vseh dežel, čeravno sejejo sovraštvo med narodnostmi, se združujejo bratski proti delavstvu. Kdor nosi v glavi svoje možgane, naj misli. — Poljska je poslala zunanjega ministra v Pariz, da doseže nje vstop v Malo Antanto. — Državno železnico v Italiji so sklenili prodati zasebnemu kapitalu. — V Benetkah se je sestalo Jugoslovansko-avstrijsko razsodišče. — Niška konferenca se je končala. Jugoslovanska-Bolgarska pogodba je sklenjena. — V Londonu so otvorili orijentsko predkonferenco. — V Mežiški dolini se je pripetila neizgoda, ki je zahtevala tri delavske življenja. — V Trbovljah so Orjunaši izzivali in klicali na korajžne komuniste. Zato so morali v bolnišnico, da se jih ozdravi od batin. — Pogodbe z Avstrijo najbrže ne bo, ker Avstrija naših (skromnih) pogojev ne more sprejeti. — Francozi predlagajo internacionaliziranje Porenja. Delavci so se spopadli s Francozi, ki so streljali. Bilo je mnogo mrtvih in ranjenih. — V Sofiji se je vršil komunistični kongres. Udeležili so se ga tudi Jugoslavlani. — V Budimpešti so delavske množice priredile demonstracije proti vladi. Pri spopadu s policijo je bilo več oseb ranjenih. Vlada je zagrozila s prekim sodom. — Naša vlada dobi od Francozov 30 milijonov posojila, ki ga uporabi za novo oboroževanje. Za kruh lačnim pa ni posojila. — V Italiji so sklenili imeti namesto 535 poslancev samo 250. Še to je preveč. — Vršil se je oblastni zbor slovenske Orjune. Bog ve, ali so razpravljali o protidržavnih elementih v vladnih krogih? — Iz zapadne Tracije poročajo, da so

Grki zadnji teden poklali nad 3000 Turkov in Bolgarov, med njimi ženske. — Radić, dr. Korošec in dr. Spaho so se v Zagrebu sporazumeli. — Angleži so ustanovili novo državo Kurdistan, ki je med Turčijo in Mezopotamijo. Tam so namreč veliki petrolejski vrelci. — Ministrstvo Radoslavova v Bulgariji je obsojeno in sicer na do smrtno ječo 7 ministrov, na 15 let 3 generali, eden na 5 let in vsi na povrnitev celokupne mirovne odškodnine, ki jo ima plačati Bolgarska zavezniškom. Proces je trajal skoro dve leti. — 200 poslancev angorske (turške) skupščine zahteva razpust skupščine v Angori in razpis novih volitev, da se čuje glas naroda o sklenitvi mirovne pogodbe. — Nar. socialistična bojna organizacija »Hackenkreuzlerji« je priredila na velikonoč popoldan pravcate vojaške manevre na Ekelbergu. Ko so socialni demokrati to izvedeli, so poslali svoje čete v boj proti narodnim socialistom. Streljalo se je s puškami s pravo bojno strastjo. Dunajsko policijsko ravnateljstvo je v avtomobilih odposlalo močne straže, ki so bojevit čete razgnale. Druge nesreče ni bilo. — Angleški kralj želi obiskati papeža. — Grof Bethlen, madžarski zunanji minister, obišče češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša. — Avstrijski kancler dr. Seipl, obišče fašista Mussolinija. Perioda znamenitih obiskov. Plača jih proletarijat. — Konferenca o Južni železnici je bila včeraj končana. Podpisani sta bili dve pogodbi in sicer prva o ureditvi tranzita med pogajajočimi se državami in druga o administrativni in tehnični organizaciji Južne železnice, kakor tudi ureditev finančnega režima Južne železnice. Prvo pogodbo so podpisale vse prizadete države, drugo pa poleg teh še upravni svet Južne železnice in zastopniki sindikata delničarjev oziroma lastnikov prioritete. Prva pogodba je temelj in prvi pogoj druge pogodbe. Prva pogodba o tranzitu temelji na načelih dogovora, sklenjenega v Barceloni glede mednarodnega prometa, katerega pa signatarne države še niso odobrile. Pogodba ima pet poglavij in sicer določa 1. poglavje načelo trgovinske svobode v tranzitu na podlagi barcelonskega dogovora; 2. poglavje ureditev carinske službe; 3. poglavje olajšave glede obmejnega prometa in potniške kontrole; 4. poglavje mednarodne postaje in 5. poglavje železniške tarife, določene na konferenci v Portorose, katere pogodbe pa še niso odobrene od vseh držav. — Francija se oborožava. Mornariški minister je

predložil poslanski zbornici načrt za pomnožitev vojnega brodograja. Po tem načrtu bi se zgradilo: 6 lahkih križark, 15 torpednih rušilcev, 24 torpedovk, 4 podmorske križarke, 30 podmorskih čolnov tipa D, 2 minonosca in 4 ladje za petrolej. Stroški za zgradbo naštetih ladij bi se razdelili na čas od 1925 do 1933, leta in sicer tako, da bi najvišji letni izdatek ne presegal 320 milijonov frankov. Lep denar, ki pa ne koristi blagostanju človeštva. — Na včerajšnji seji spodnje zbornice je tekom politične razprave državni podtajnik Mac Neil izjavil, da Anglija de iure ne priznava sedanje sovjetske vlade v Rusiji. Dokler bo vladal sedanji sistem družabnega reda v Rusiji, priznava Anglija sovjetsko vladno kot de facto. To se pravi, da jo priznava v resnici. Juridično pa jo še bo. — Češkoslovaško ministrstvo za socialno politiko je izdelalo zakonski predlog, v katerem zahteva 250 milijonov čK za izplačevanje podpor za brezposelne delavce na Češkoslovaškem. Ta zakonski načrt bo češkemu parlamentu predložen takoj po Veliki noči. — V Pragi je zboroval kongres čeških komunistov, da protestira proti češkoslovaškemu zakonu o zaščiti republike. Udeležilo se ga je na tisoče delegatov.

Pozor!

Neodvisnim strokovnim organizacijam.

Na konferenci zaupnikov vseh podružnic neodvisnih strokovnih organizacij, ki se je vršila dne 1. aprila 1923 v Delavskem domu v Ljubljani se je opozarjalo vse navzoče delegate, da nemudoma pričnejo z izvedbo sklepov, ki so bili sprejeti na zemaljski (državni) konferenci neodvisnih strokovnih organizacij, kateri sklepi so bili objavljeni v »Strokovni Borbi«.

Podružnice vseh neodvisnih strokovnih organizacij naj čim prej skličejo odbore seje, na katerih naj:

1. Izvolijo tiskoven odbor, po točki 6. resolucije o tisku, katere je bila objavljena v 12. šte. »Strok. Borbe«.

2. Izvolijo odbor za zbiranje statističnih podatkov, kakor to zahteva resolucija o statistiki, objavljena v 9. šte. »Strok. Borbe«.

3. Postavijo majske odbore, ki bodo vršili vse predpriprave za prvomajsko proslavo.

Najkasneje do 15. aprila pričakujemo tozadevnih poročil na Zvezo Neodv. Strok. Organizacij, kateri je treba sporočiti imena izvoljenih v

omenjene odbore, kakor tudi v kratkem načrt majske proslave.

Zveza Neodvisnih Strok. Organizacij je pozvala Strokovno komisijo na skupno proslavo 1. majnika. Čim dobimo tozadeven odgovor, bomo obvestili vse naše organizacije.

Podružnicam Zveze Rudarskih Delavcev sporočamo, da bomo v bodoče pošiljali samo toliko izvodov »Strokovne Borbe«, kolikor jo naroče in da bomo vsaki podružnici, ki do 10. v mesecu ne obračuna, morali list ustaviti. Obračune za mesec marc je treba torej najkasneje do 10. aprila vpslati. Pošne položnice dostavljamo z današnjo številk.

Dobili smo knjige:

1. Kroz sindikalno teorijo in praksu (hrvatsko); cena 4 Din.

2. Položaj radniške klase v Jugoslaviji (v cirilici); cena 5 Din.

Organizacije naj nam sporoče, koliko izvodov omenjenih knjig prevzamejo v razprodajo ali pa za lastno uporabo. V knjigah se nahajajo vsa potrebna navodila za delo zaupnikov in funkcionarjev, zato jih mora imeti vsak zaupnik in vsak aktiven član naših organizacij.

Objave.

Razpust Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Izpostava I. in II. v Ljubljani (preje Začasna delavska zavarovalnica zoper neizgode v Ljubljani in Železničarska zavarovalnica zoper neizgode v Ljubljani). Na podlagi zakona o zavarovanju delavcev in sklepa ravnateljstva Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu z dne 23. februarja 1923. ste bili gornji inštituciji, ki sta od 1. 1919 naprej izvrševali nezgodno zavarovanje delavcev (železničarjev in rudarjev) v Sloveniji in Dalmaciji z dnem 18. marca 1923. razrešeni svojih dolžnosti in je njih sedanji (likvidacijski) delokrog prešel v pristojnost Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Radi tega je vse dopise in pošiljke, ki bi se imele naslovljati bodisi na bivšo Začasno delavsko zavarovalnico zoper neizgode v Ljubljani, ki je od 1. julija 1922 nosila naziv »Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu Izpostava I. v Ljubljani«, bodisi na bivšo Železničarsko zavarovalnico zoper neizgode v Ljubljani, ki je od 1. julija 1922 nosila naziv »Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu, Izpostava II. v Ljubljani«, od sedaj naprej pošiljati na naslov: Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu, Preradovičeva ulica, broj 44/I. — O tem se obveščajo vsi delodajalci in delojemalci, ki so bili dosedaj člani imenovanih zavodov. — O razpustu, oziroma prenehanju tega urada bomo še pisali.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Turjaški trg 2/II. Posamezna številka 1 dinar. Mesečna naročnina 4 dinarje.

— O, Gospod — glasno šepeta Semjon in vzdihnivši, sprašuje tiho in sočutno:

— Jakovljov, ti je hudo?

Jakovljov molči, se ne zgane.

Semjon je mrazeče stresel s pleči in z otožnim smehljajem v očeh, gledajoč na rujavega vojaka, zagovoril monotono, kakor da pripoveduje pravljico:

— Gledam... leži ona pri svetilniku; z roko se je oprijela, objemajoča ga... lica blede — blede, a oči — odprte... Tako mile...

— No, navil je pesem — zagodrnja mračno rujavi.

Semjon gleda na polena, zamiži oči in nadaljuje:

— Kakih dvajset let ji je...

— Govoril si že o tem — vzklikne rujavi karajoče. — Zakaj dražiš rano?

Semjon mu gleda v lice in se smehlja kot obtoženec.

— Žal mi je punčke, veš... Tako mlada... gotovo je bila živahna, po očeh se je poznalo... Mislim si: »eh, ti, draga. Bila bi ti živa, spoprijateljil bi se s teboj. Po praznikih bi hodil k tebi na stanovanje in poljubljal bi tvoje...«

— Molči — je rekel Jakovljov in meril pripovedovalca po strani od glave do nog z ostrimi bodečimi očmi.

— V vojašnici glodaj — je pripomnil rujavi.

Semjon je sklonil hrbet kot obdolženec in pomolčavši, začel zopet:

— Žal mi je, bratci... Leži ona, kakor da spi... nobene krvi, ničesar... Najbrž je samo šla...

— Naj bi ne hodila — je surovo vzkliknil rujavi in robato zaklel.

— Morebiti jo je poslala gospoda... — je rekel Semjon, kakor bi ga spraševal.

— Tudi nas pošilja pspoda. Ali smo mi krivi? — je razdraženo zahripel rujavi. — Idi, govore, kakor si prisegel... Grda psovka mu je zletela iz ust. — Vsi pošiljajo narod drug na drugega...

In zopet je zazvenela psovka v vzduhu. Jakovljov je dvignil oči, se ozrl smehljaje v lice rujavega in naenkrat razločno v zlogih vprašal:

— Kaj je vojak?

V temi se je zaslišal glasen tresk, škripajoči stok. Semjon je vztrepetal.

— Malov se trudi, sodrga — je rekel rujavi, migaje z brki. — Izboren vojak. Zaukaže stotnik, naj požre živega otroka — on ga požre...

— A ti — je vprašal Jakovljov.

— Poslan je bil, da vzame zabojček — nadaljuje rujavi — on pa tam kdovekaj nalomi... živina.

— A ti... požreš — je ponovil Jakovljov.

Rujavi ga je pogledal in prestopivši z noge na nogo, mračno odgovoril:

— Jaz, brat v avgustu odslužim...

— Vseeno — je rekel Jakovljov in pokazal zobe. — Jutri ti stotnik ukaže... in ti požreš otroka in celo lastnega... Kaj je vojak?

Zasmejal se je suho. Rujavi ga je pogledal, udaril s kopitom puške ob kamen in obrnivši glavo, zakričal v temo:

— Malov! Brž!...

— Nepridiprav ta Malov — je polglasno govoril Semjonov. — Davi, ko se je streljalo v puntarje, je on vse meril v trebuhe... Pravim mu: »Malov, zakaj si tako nesramen? Bij v noge.« A on odvrne: »Jaz vse sipljem v študente...«

Semjon je vzdihnil in zopet nadaljeval enako monotono, brezbarvno:

— Jaz pa tako, mimogrede, mislim: »Študenti so dober narod. Pri nas, v vasi, sta živela

dva... Družila sta se z muziki. Pila sta z njimi, pisala jim prošnje in razlagala vse... knjige sta jim dajala, da so čitali... Blestela sta, pomnini, kakor baker na solncu. Vesela, poštena človeka, jej Bogu. Potem je prišel k njima nekaj civilist, a za njim še tisto noč žandarni iz mesta... Pa so odvedli vse tri... Zelo žal jih je bilo muzikom...

Jakovljov je naenkrat vstal in gledaje v lice rujavemu vojaku s čudno nepremičnim pogledom, kakor s pobeljenimi očmi, težko zagovoril:

— Vojak je zver...

Rujavi je povesil brke in gledal na Jakovljova z ozkim pogledom. Semjon je odprl usta in bojazljivo mignil.

— Vojak je uničevalec... je nadaljeval Jakovljov skozi zobe in potrdil to s krepko psovko.

— Zakaj govoriš tako — je strogo vprašal rujavi.

— Midva, Mihail Evsjejič, nisva slišala teh besed — je rekel prosoče Semjon. — To ti, Jakovljov, govoriš vsled žalosti... tako vsaj...

Jakovljov se je vzravnil in trdo stopivši proti tovarišema, zopet tesno stisnil usta. Samo nozdrvi so trepetale.

— Ako izve Malov za tvoje besede... in vse drugo... zatoži te stotniku... propadeš, Jakovljov, da... — je prepričevalno rekel rujavi.

— A ti ne zatožiš — je vprašal Jakovljov in zopet pokazal zobe.

Rujavi je prestopil z noge na nogo, pogledal kvišku in ponovil:

— Propadeš... za take besede ne pomiloste... ne, brat.

— Ti... zatožiš — je trdo vprašal Jakovljov, uporen in zlokoben.

(Dalje prih.)